

Asia: VN/17651/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsälain muuttamisesta ja siihen liittyvistä asetusluonnoksista

Lausunto hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Metsälain soveltamisalan rajaaminen liittyen puolustusvalmiuden turvaamiseen (2 §)

-

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu ja siihen liittyvät uudistamisvelvoite (2 a §, 5 § ja 8 §)

Eri-ikäisrakenteinen metsän kasvatus (jatkuva kasvatus) on tasaikäiskasvatuksen kanssa toinen metsänhoidon perusjärjestelmistä, missä uudistuminen on siemensyntyistä ollen luontainen, kylvö tai istutus (Matthews 1991). Menetelmänä eri-ikäiskasvatus hyväksyttiin metsälain muutoksessa (1085/2013). Metsälain 1§:n tavoitteiden mukaisesti uudistamisvelvoite koskee myös eri-ikäisrakenteista metsän kasvatusa, joten sitä ei ole perusteltua jättää normiohjauksen ulkopuolelle. Siten uusi säännös on johdonmukainen täsmennys eri-ikäisen metsän uudistumisen edellytyksistä. Kokemukset jatkuvan kasvatuksen käytöstä kuusikoissa ja männiköissä ovat melko lyhyeltä n. 10 vuoden ajalta ja 1990-luvulla perustettujen kokeiden tutkimustulokset kertyvät hitaasti. Jatkuvan kasvatuksen uudistumisen käytännön tulokset ovat olleet vaihtelevia sekä kuusikoissa männiköissä. Ehdotetun täsmennysten voidaan katsoa myös turvaavan metsänomistajan omaisuuden suojaa, kun uudistumisen edellytykset on tarkasteltu ennen uudistamisaikomusta.

Metsän uudistamisilmoitus (14 a § ja 23 a §)

Metsänuudistamisilmoituksessa tulisi tavalla tai toisella ottaa huomioon pääpuulajiemme luontainen siemensatojen vuosivaihtelu. Varttuneet männiköt tuottavat siementä tasalaatuisesti, taajuudella 60–100 siementä m²/v, ilman että esiintyisi merkittäviä siementuhoja. Kuuselle tyypillisiä ovat katovuodet, jolloin syntyy vain itämiskyvyttömiä, tyhjää ja tuhohyönteisten vikuuttamaa siementä. Hyvälaatuista siementä ja sen myötä uusia taimi-ikäluokkia kehittyy kuusella vain siemensadon huippuvuosina, joita esiintyy keskimäärin kerran vuosikymmenessä. (Koski ja Tallqvist 1978).

Tähän mennessä ei Suomessa ole kerätty tietoa siitä, millä materiaalilla metsänuudistaminen on kussakin kuviossa tehty. Käytetyn kantatodistuksen kooditiedon kerääminen on suhteellisen yksinkertainen käytäntö, jolla on kauaskantoisia positiivisia vaikutuksia. Sen avulla voidaan tehdä

tulevaisuudessa päätelmiä, mikä metsänviljelymateriaali soveltuu mihinkin ympäristöön. Valtakunnan tasolla näiden tietojen kerääminen yhdistettynä Ruokaviraston tietokantoihin myös mahdollistaa tarkemman ja tehokkaamman metsäpuiden jalostamisen, mikä on yksi merkittävä tapa tehostaa Suomen metsien kasvua ja hiilinielua muuttuvassa ilmastossa.

Metsänkäyttöilmoitus (14 §)

Metsänuudistamisilmoituksessa tulisi ilmaista, mille kasvatettavalle pääpuulajille luontaisen uudistamisen tai eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu tehdään, ja että puulajivalinta on yhteensopiva kasvupaikan kanssa.

Muutoksenhaku ja automaattinen päätöksenteko (23 §, 23 b § ja 14 §:n 4 mom.)

-

Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)

-

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsälainsäädäntöön ehdotettujen muutosten keskeisenä tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillitseminen kasvattamalla metsien hiilinieluja ja varastoja. Tämä esitetään toteutettavaksi nopeuttamalla päätehakuiden jälkeisiä uudistamistoimenpiteitä ja lisäämällä kasvatushakkuissa jätettävän puuston tilavuuden minimivaatimuksia. Kiertoaikoihin ei nykyllä säännön tapaan puututa. Tähän sisältyy lain tavoitteiden kannalta selvä riski: metsänomistajille syntyy kannustin lyhentää kiertoaikaa, koska päätehakkuista saatavien tulojen merkitys kasvaa suhteessa harvennuksista saataviin tuloihin. Tämä lyhentää kannattavinta kiertoaikaa ja koskee metsänomistajia, jotka arvioivat kannattavuutta yli 3 %:n korkokannalla. Tällaisten metsänomistajien määrä on kasvussa, johon viittaa esimerkiksi yleistyneet voimakkaat harvennukset. Aiheutettu kiertoajan lyheneminen saattaa vähentää metsän hiilinielua ja hiilivarastoja enemmän kuin harvennusten alhaisempi intensiteetti niitä kasvattaa. Tämä metsänomistajien reaktio on kokonaan jäänyt huomiotta niin lakiesityksen taustaselvityksissä kuin lakimuutoksen perusteluissa.

Lakiesityksen perusteluissa ja taustaselvityksissä, metsien kasvua pidetään itseisarvoisena tavoitteena. Tämä on itsessään outoa, eikä tue metsien taloudellisesti kannattavaa käyttöä, koska metsien kasvulla ja kannattavuudella ei ole yksioikoista positiivista yhteyttä.

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta kiittää lausuntopyynnöstä. Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet professori Tanja Pyhäjärvi, professori Olli Tahvonen, vanhempi yliopistonlehtori Risto Kasanen, professori Annamari Laurén, apulaisprofessori Marjo Palviainen ja emeritusprofessori Pasi Puttonen

Pykäläkohtainen lausunto

8 a § Metsän uudistumisen edellytykset eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä

Asetuksessa tulisi selkeämmin määritellä ”siemeniä tuottamaan kykenevä kasvatuskelpoinen puu”. Sekä kuusella että männyllä tällaisia puita ovat rinnankorkeusläpimitaltaan yli 25 cm vahvuiset päävaltapuut tai lisävaltapuut (Heikinheimo 1932, Nygren ym. 2017). Tämä varmistaisi, että tasaikäisen metsikön luontaisessa uudistamisessa ja etenkin eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksessa on riittävä ja jatkuva määrä siementämiskykyisiä puita niin pienaukkohakkuissa kuin poimintahakkuissakin. Tämä kohta on vielä tutkinnanvarainen ja edellyttääkin selviä määrittelyjä, mitä ovat riittävät edellytykset ja riittävät määrät taimia.

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun käsittelyalueen kohdalla (8 § mom 3) ja suositusten laatimisen kohdalla on huomattava, että männyn eri-ikäis- ja pienaukkokasvatuksen kohdalla tutkimusten tulokset ja kokemukset koskevat pääosin Pohjois-Suomea ja kuusen vastaavien menetelmien tulokset ja kokemukset pääosin Etelä-Suomea (lähemmin HE esityksen kirjallisuus).

Liite, Metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä kasvatushakkuun jälkeen

-

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausunto maa- ja metsätalousministeriön asetustalonnoksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ikävalko Jaana
Helsingin yliopisto - Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta